

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 7.5.2008
SEC(2008) 573 τελικό

Σύσταση για

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

**για την κατάργηση της απόφασης 2005/730/ΕΚ σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικού
ελλείμματος στην Πορτογαλία**

(υποβληθείσα από την Επιτροπή)

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Το άρθρο 104 της συνθήκης ορίζει ότι τα κράτη μέλη αποφεύγουν τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα και προβλέπει διαδικασία για τη διαπίστωση και τη διόρθωσή τους. Η διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος (ΔΥΕ) προσδιορίζεται αναλυτικότερα στον κανονισμό ΕΚ 1467/97 του Συμβουλίου «για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος»¹, που αποτελεί μέρος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Σύμφωνα με το άρθρο 104 παράγραφος 2 της συνθήκης, η Επιτροπή παρακολουθεί την τήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας με βάση δύο κριτήρια, συγκεκριμένα: α) κατά πόσο το προβλεπόμενο ή υφιστάμενο δημοσιονομικό έλλειμμα υπερβαίνει την τιμή αναφοράς του 3% του ΑΕΠ (εκτός εάν ο δείκτης χρέους σημειώνει ουσιαστική και συνεχή πτώση και έχει φθάσει σε επίπεδο παραπλήσιο της τιμής αναφοράς ή, εναλλακτικά, η υπέρβαση της τιμής αναφοράς είναι απλώς έκτακτη και προσωρινή και ο δείκτης παραμένει κοντά στην τιμή αναφοράς), και β) κατά πόσο το δημόσιο χρέος υπερβαίνει την τιμή αναφοράς του 60% του ΑΕΠ (εκτός εάν ο δείκτης χρέους μειώνεται επαρκώς και πλησιάζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό).

Σύμφωνα με το πρωτόκολλο για τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος που προσαρτάται στη συνθήκη, η Επιτροπή παρέχει τα στοιχεία για την εφαρμογή της ΔΥΕ. Στο πλαίσιο της εφαρμογής του εν λόγω πρωτοκόλλου, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να κοινοποιούν στοιχεία για τα δημοσιονομικά ελλείμματα και το δημόσιο χρέος και άλλες συναφείς μεταβλητές δύο φορές το χρόνο, δηλαδή πριν από την 1η Απριλίου και πριν από την 1η Οκτωβρίου, σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού ΕΚ αριθ. 3605/93 του Συμβουλίου.^{2,3}

Στις 22 Ιουνίου 2005, η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος για την Πορτογαλία με τη σύνταξη έκθεσης βάσει του άρθρου 104 παράγραφος 3, δεδομένου ότι το 2005 το μεν γενικό δημοσιονομικό έλλειμμα προβλεπόταν να φθάσει στο 6,2% του ΑΕΠ, το δε δημόσιο χρέος αναμενόταν να φθάσει στο 66,5% του ΑΕΠ ενώ ήδη κατά το 2003 και 2004 ήταν πάνω από την τιμή αναφοράς του 60% του ΑΕΠ σύμφωνα με το επικαιροποιημένο πρόγραμμα σταθερότητας της Πορτογαλίας του Ιουνίου 2005.⁴ Στις 20 Σεπτεμβρίου 2005, το Συμβούλιο αποφάσισε, ύστερα από σύσταση της Επιτροπής, ότι η Πορτογαλία παρουσίαζε υπερβολικό έλλειμμα σύμφωνα με το άρθρο 104 παράγραφος 6.⁵ Ταυτόχρονα, επίσης έπειτα από σύσταση της Επιτροπής, το Συμβούλιο απηύθυνε στην Πορτογαλία συστάσεις βάσει του άρθρου 104 παράγραφος 7 προκειμένου να θέσει τέρμα στην κατάσταση του υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος, το αργότερο έως το 2008⁶.

¹ EE L 209 της 2.8.1997, σ. 6. Κανονισμός όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1056/2005 (EE L 174, 7.7.2005, σ. 5).

² EE L 332 της 31.12.1993, σ. 7. Κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2103/2005 (EE L 337 της 22.12.2005, σ. 1).

³ Η τελευταία κοινοποίηση της Πορτογαλίας μπορεί να αναζητηθεί στη διεύθυνση:
http://eps.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=2373,58110711&_dad=portal&_schema=portal.
SEC(2005) 836.

⁴ EE L 274 της 20.10.2005, σ. 91.

⁶ Όλα τα έγγραφα που αφορούν τη ΔΥΕ για την Πορτογαλία μπορούν να αναζητηθούν στην ακόλουθη διεύθυνση:
http://ec.europa.eu/economy_finance/sg_pact_fiscal_policy/excessive_deficit9109_en.htm.

Στη σύστασή του βάσει του άρθρου 104 παράγραφος 7, το Συμβούλιο συνιστούσε τα εξής: «Οι πορτογαλικές αρχές πρέπει να μειώσουν το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης κάτω από το 3% του ΑΕΠ με αξιόπιστο και βιώσιμο τρόπο έως το 2008 αναλαμβάνοντας δράση μέσα σε ένα μεσοπρόθεσμο πλαίσιο. Συγκεκριμένα, για το σκοπό αυτό, οι πορτογαλικές αρχές πρέπει: να περιορίσουν την επιδείνωση της δημοσιονομικής κατάστασης το 2005, με την αυστηρή εφαρμογή των εξαγγελθέντων διορθωτικών μέτρων να εφαρμόσουν με επιμέλεια τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλισθεί συνεχής και αισθητή διόρθωση του διαρθρωτικού ελλείμματος, χωρίς έκτακτα και λοιπά προσωρινά μέτρα, με μια πολύ σημαντική μείωση του ελλείμματος το 2006 κατά 1,5% του ΑΕΠ σε σχέση με το 2005, ακολουθούμενη από τον σημαντικό περιορισμό του, τουλάχιστον κατά 0,75% του ΑΕΠ για καθένα από τα δύο επόμενα χρόνια να εκμεταλλευτούν κάθε δυνατή ευκαιρία προκειμένου να επισπεύσουν τη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος και να είναι σε ετοιμότητα προκειμένου να λάβουν τα πρόσθετα μέτρα που ενδέχεται να αποδειχθούν αναγκαία για τη διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος έως το 2008.» Το Συμβούλιο συνιστούσε επίσης «Οι πορτογαλικές αρχές πρέπει να εξασφαλίσουν ότι ο δείκτης ακαθάριστου δημόσιου χρέους βρίσκεται σε σταθερή καθοδική πορεία και ότι πλησιάζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό, καθώς και ότι η εξέλιξη του χρέους αντικατοπτρίζει την επιτελούμενη πρόοδο όσον αφορά τη μείωση του ελλείμματος. Προς τούτο, αποφεύγουν τις δημοσιονομικές ενέργειες που αυξάνουν το χρέος και εξετάζουν προσεκτικά τον αντίκτυπο που ενδέχεται να έχουν στο χρέος τα μεγάλα δημόσια επενδυτικά σχέδια, περιλαμβανομένων και εκείνων που πραγματοποιούνται σε σύμπραξη με τον ιδιωτικό τομέα» Το Συμβούλιο ζήτησε από τις πορτογαλικές αρχές «να βελτιώσουν περαιτέρω τη συλλογή και την επεξεργασία των στοιχείων γενικής κυβέρνησης».

Επιπλέον, το Συμβούλιο κάλεσε τις πορτογαλικές αρχές «να μεριμνήσουν όπως συνεχισθούν οι προσπάθειες δημοσιονομικής εξυγίανσης προς μια σχεδόν ισοσκελισμένη ή πλεονασματική δημοσιονομική θέση μεσοπρόθεσμα και μετά τη διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος, ιδίως με τη μείωση του κυκλικά προσαρμοσμένου κατά τουλάχιστον 0,5% του ΑΕΠ ετησίως, χωρίς τη λήψη έκτακτων ή άλλων προσωρινών μέτρων.»

Πίνακας 1: Απαιτούμενη προσαρμογή βάσει της απόφασης του Συμβουλίου της 20ής Σεπτεμβρίου 2005

% του ΑΕΠ, εκτός αν προσδιορίζεται διαφορετικά	2005	2006	2007	2008
Γενικό δημοσιονομικό ισοζύγιο	έλλειμμα (το πολύ) 6,2	-4,8	έλλειμμα < 4	έλλειμμα < 3
μεταβολή στο διαρθρωτικό ισοζύγιο		+1,5	+¾ (τουλάχισ.)	+¾ (τουλάχισ.)
π.υ.: Πραγματική αύξηση ΑΕΠ (%)	0,8	1,4	2,2	2,6

Σημείωση: διαρθρωτικό ισοζύγιο = κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο χωρίς έκτακτα και λοιπά προσωρινά μέτρα

Πηγή: Σύσταση του Συμβουλίου βάσει του άρθρου 104 παράγραφος 7, στην οποία αναφέρεται το επικαιροποιημένο πρόγραμμα σταθερότητας του Ιουνίου 2005

Στις 22 Ιουνίου 2006, δηλ. μετά τη λήξη της εξαμήνης προθεσμίας για τη λήψη μέτρων που ετίθετο στη σύσταση του Συμβουλίου, η Επιτροπή προέβη σε αξιολόγηση των μέτρων που είχαν λάβει οι πορτογαλικές αρχές με σκοπό να τεθεί τέρμα στην κατάσταση του υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος. Βάσει αυτής, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση προς το Συμβούλιο, στην οποία κατέληγε στο συμπέρασμα ότι η Πορτογαλία είχε λάβει μέτρα που σηματοδοτούσαν ικανή πρόοδο προς την κατεύθυνση της διόρθωσης του υπερβολικού ελλείμματος εντός των προθεσμιών που είχε θέσει το Συμβούλιο και ότι προς το παρόν δεν απαιτούνταν περαιτέρω ενέργειες στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος της Πορτογαλίας.⁷ Στη συνεδρίαση της 11ης Ιουλίου 2006, το Συμβούλιο συμφώνησε με την εκτίμηση αυτή.

Βάσει του άρθρου 104 παράγραφος 12 της συνθήκης, η απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος καταργείται όταν, κατά τη γνώμη του Συμβουλίου, το υπερβολικό έλλειμμα στο συγκεκριμένο κράτος μέλος έχει διορθωθεί.

2. ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ

Από στοιχεία που υπέβαλε η Επιτροπή (Eurostat), μετά την κοινοποίηση των στοιχείων της Πορτογαλίας πριν από την 1η Απριλίου 2008, διαπιστώνεται ότι το γενικό δημοσιονομικό έλλειμμα το 2007 ανήλθε σε 2,6% του ΑΕΠ⁸, ενώ το 2005 ανερχόταν σε 6,1% του ΑΕΠ και το 2006 σε 3,9% του ΑΕΠ (βλ. Πίνακα 2). Με βάση το τρέχον γνωστοποιηθέν έλλειμμα και την τιμή αναφοράς, υπάρχει μικρή πιθανότητα τυχόν μελλοντική αναθεώρηση των δημοσιονομικών λογαριασμών να οδηγήσει σε αύξηση του δείκτη ελλείμματος του 2007 σε επίπεδα άνω του 3% του ΑΕΠ.⁹

Οι πρόσφατες εξελίξεις στο δημοσιονομικό έλλειμμα επήλθαν στο πλαίσιο μιας χαμηλής αλλά προοδευτικά βελτιούμενης οικονομικής ανάπτυξης, με τις πραγματικές τιμές αύξησης του ΑΕΠ να κινούνται από 0,9% το 2005 σε 1,3% το 2007. Το αρνητικό κενό παραγωγής εκτιμάται ότι μειώθηκε κάπως κατά την ίδια περίοδο.

⁷ SEC(2006) 786.

⁸ Ανακοίνωση τύπου της Eurostat αριθ. 54 της 18ης Απριλίου 2008.

⁹ Οι δείκτες ελλειμμάτων αναθεωρούνται συνήθως – αναπροσαρμοζόμενοι προς τα πάνω ή προς τα κάτω – μετά τη δημοσίευση του πρώτου αποτελέσματος στην εαρινή κοινοποίηση. Για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, οι αναπροσαρμογές είναι συνήθως σχετικά μικρές και κατά μέσον όρο δεν απέχουν πολύ από το μηδέν. Στην περίπτωση της Πορτογαλίας, οι αναπροσαρμογές του δείκτη ελλείμματος προς τα πάνω είναι σχετικά συχνότερες από τις αναπροσαρμογές προς τα κάτω. Αυτό θα μπορούσε να αποδοθεί στην ύπαρξη συστηματικών σφαλμάτων κατά τη συγκέντρωση των πρώτων αποτελεσμάτων. Ωστόσο, έστω κι αν δεν μπορούν να αποκλειστούν μελλοντικές αναθεωρήσεις στους πορτογαλικούς δημοσιονομικούς λογαριασμούς, τα στοιχεία των τελευταίων ετών εμφανίζονται περισσότερο αξιόπιστα από εκείνα του παρελθόντος.

Η εκτέλεση του προϋπολογισμού το 2006 και 2007 αποδείχθηκε καλύτερη απ' ό τι προβλεπόταν κατά το χρόνο έκδοσης της σύστασης του άρθρου 104 παράγραφος 7.¹⁰ Χαρακτηριστικά, οι τιμές του ελλείμματος τα δύο αυτά χρόνια ήταν περίπου 1 εκατοστιαία μονάδα του ΑΕΠ χαμηλότερες από εκείνες που προβλέπονταν αρχικά στο επικαιροποιημένο πρόγραμμα σταθερότητας της Πορτογαλίας του Ιουνίου 2005.¹¹ Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του 2007 αντιπαραβάλλεται επίσης με την εκτίμηση του 3% του ΑΕΠ που περιλαμβάνονταν στο επικαιροποιημένο πρόγραμμα σταθερότητας της Πορτογαλίας του Δεκεμβρίου 2007. Γενικά, η μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος σε επίπεδα κάτω της τιμής αναφοράς του 3% του ΑΕΠ επιτεύχθηκε ένα χρόνο πριν από την προθεσμία που είχε τεθεί από το Συμβούλιο. Πράγματι, η παρότρυνση του Συμβουλίου προς τις πορτογαλικές αρχές στο πλαίσιο της σύστασης του άρθρου 104 παράγραφος 7 να εκμεταλλευτούν κάθε δυνατή ευκαιρία προκειμένου να επιταχύνουν τη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος εισακούστηκε, κυρίως με τη βελτίωση των επιπέδων των εσόδων σε επίπεδα πέραν από τα αναμενόμενα.

Η μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος που επιτεύχθηκε το 2006 και 2007 οφείλεται τόσο στη μείωση του λόγου των κρατικών δαπανών προς το ΑΕΠ όσο και στην αύξηση του λόγου των εσόδων προς το ΑΕΠ. Ο δείκτης των δαπανών μειώθηκε το 2006 κατά περίπου 1¼ εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ και το 2007 σχεδόν κατά ½ ποσοστιαία μονάδα του ΑΕΠ. Παράλληλα, ο δείκτης των κρατικών εσόδων, τόσο το 2006 όσο και το 2007, αυξήθηκε κατά περίπου 0,75 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ. Η δημοσιονομική εξυγίανση στηρίχθηκε κυρίως σε διαρθρωτικά μέτρα, με οριακή συμμετοχή μιας έκτακτης πράξης το 2007 που αντιστοιχούσε σε 0,1% του ΑΕΠ.¹²

Από πλευράς δαπανών, τόσο το 2006 όσο και το 2007 επιτεύχθηκε σταθεροποίηση σε πραγματικούς όρους των τρεχουσών πρωτογενών δαπανών. Ειδικότερα, οι μειώσεις στις δαπάνες μισθοδοσίας των δημοσίων υπαλλήλων έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην παρατηρηθείσα συγκράτηση των δαπανών με τη μορφή της μείωσης των προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και, σε μικρότερο βαθμό, μέσω συγκράτησης των μισθών με αναπροσαρμογή των ετήσιων αποδοχών σε επίπεδα κάτω του πληθωρισμού και πάγωμα των αυξήσεων στα χρονοεπιδόματα. Ταυτόχρονα, οι κοινωνικές παροχές εκτός των παροχών σε είδος επιβραδύνθηκαν κάπως σε σχέση με τους πολύ υψηλούς ρυθμούς αύξησης των προηγούμενων ετών. Στο αποτέλεσμα αυτό συνέβαλε και μια επιβράδυνση στις δαπάνες για συνταξιοδοτήσεις γήρατος, κυρίως με τη μορφή συγκράτησης στον αριθμό των συνταξιοδοτούμενων υπαλλήλων και, το 2007, με μείωση των επιδομάτων ανεργίας. Η μείωση στις δημόσιες επενδύσεις συνέβαλε περαιτέρω στη μείωση των δαπανών και στην επακόλουθη μείωση του ελλείμματος κατά περίπου 0,5% του ΑΕΠ το 2006. Γενικά, οι αριθμοί αυτοί συμβαδίζουν με τη σύσταση του Συμβουλίου για εφαρμογή μέτρων συγκράτησης των δαπανών, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τη μεταρρύθμιση στα συστήματα συνταξιοδότησης λόγω γήρατος.

¹⁰ Συγκρινόμενη με τους δημοσιονομικούς στόχους που είχαν παρουσιαστεί στο επικαιροποιημένο πρόγραμμα σταθερότητας της Πορτογαλίας του Ιουνίου 2005, βάσει των οποίων κινήθηκε η παρούσα διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος, όπως περιγράφεται στο τμήμα 1.

¹¹ Οι αναθεωρήσεις των στοιχείων για το ΑΕΠ στα τέλη του 2005 και στις αρχές του 2006 οδήγησαν σε υψηλότερα επίπεδα ΑΕΠ, με τελικό μηχανικό αποτέλεσμα τη μείωση του δείκτη ελλείμματος κατά 0,25 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ.

¹² Η πράξη αυτή αφορούσε σύμβαση μακροπρόθεσμης παραχώρησης για την εκμετάλλευση φράγματος και εγγράφηκε ως μείωση άλλων κεφαλαιακών δαπανών σύμφωνα με τους κανόνες ΕΣΟΛ95.

Από πλευράς εσόδων, τα φορολογικά έσοδα αυξήθηκαν με ταχύ ρυθμό, ιδίως αν ληφθεί υπόψη η συγκυρία της χαμηλής οικονομικής ανάπτυξης (και, ειδικότερα, της εγχώριας ζήτησης). Η εξέλιξη αυτή φαίνεται ότι ήταν αποτέλεσμα της αύξησης τον Ιούλιο του 2005 του κανονικού συντελεστή ΦΠΑ κατά 2 εκατοστιαίες μονάδες (στο 21% από 19%), της λήψης επιλεκτικών μέτρων αύξησης των συντελεστών ορισμένων φόρων (ειδικοί φόροι κατανάλωσης, εισφορές κοινωνικής ασφάλισης για ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων, νέος οριακός φορολογικός συντελεστής ατομικού εισοδήματος για υψηλά εισοδήματα) και χαμηλότερων πιστώσεων σε ορισμένους άμεσους φόρους. Επιπλέον, ένα σημαντικό μέρος της ανοδικής πορείας των φόρων μπορεί να αποδοθεί στα οφέλη από τη βελτίωση της φορολογικής διαχείρισης και συμμόρφωσης, που φαίνεται ότι οδήγησε σε διεύρυνση των φορολογικών βάσεων, η οποία σε μεγάλο βαθμό διατηρήθηκε και στη συνέχεια. Επιπλέον, η αποτελεσματικότερη φορολογική διαχείριση οδήγησε σε αύξηση των εσόδων από την είσπραξη καθυστερούμενων φόρων. Το 2007, υπήρξαν πρόσθετα φορολογικά έσοδα από την ανάκαμψη της κερδοφορίας ορισμένων μεγάλων εταιριών υποκειμένων σε φορολογία και από φόρους στην ακίνητη περιουσία. Άλλα έσοδα (συμπεριλαμβανομένων πωλήσεων αγαθών και υπηρεσιών από το κράτος) αυξήθηκαν κατά περίπου ½ ποσοστιαία μονάδα του ΑΕΠ αθροιστικά το 2006 και 2007. Σε ένα βαθμό, αυτό ήταν επίσης αποτέλεσμα της ανάκαμψης που παρατηρήθηκε το 2005 στο ύψος των μερισμάτων που κατέβαλαν οι κρατικές επιχειρήσεις στην κυβέρνηση.

Οι δημοσιονομικές και οικονομικές εξελίξεις που περιγράφηκαν παραπάνω, είχαν ως αποτέλεσμα μια σημαντική μείωση του διαρθρωτικού ελλείμματος (δηλ. του κυκλικά προσαρμοσμένου ελλείμματος χωρίς έκτακτα και λοιπά προσωρινά μέτρα) το 2006 και 2007. Τον πρώτο χρόνο, επιτεύχθηκε μείωση κατά 2 περίπου εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ, με περαιτέρω μείωση κατά 1 περίπου ποσοστιαία μονάδα του ΑΕΠ τον επόμενο χρόνο (βλ. Πίνακα 2). Τα αποτελέσματα αυτά φαίνεται να υπερκαλύπτουν τη σύσταση του Συμβουλίου του άρθρου 104 παράγραφος 7, στην οποία ζητείται μείωση του διαρθρωτικού ισοζυγίου κατά 1,5% του ΑΕΠ το 2006 σε σχέση με το 2005 και κατά 0,75% τουλάχιστον του ΑΕΠ το 2007.

3. ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟ 2008 ΚΑΙ ΜΕΤΑ

Σύμφωνα με τις εαρινές οικονομικές προβλέψεις του 2008 των υπηρεσιών της Επιτροπής, με προβλεπόμενη πραγματική αύξηση ΑΕΠ 1,7%, το γενικό δημοσιονομικό έλλειμμα αναμένεται να πέσει σε 2,2% του ΑΕΠ το 2008. Η πρόβλεψη αυτή αντιπαραβάλλεται με τον δημοσιονομικό στόχο του 2,4% του ΑΕΠ που τίθεται στο επικαιροποιημένο πρόγραμμα σταθερότητας της Πορτογαλίας του Δεκεμβρίου 2007 (με την υπόθεση πραγματικής αύξησης του ΑΕΠ στο επίπεδο του 2,2%) και τον αναθεωρημένο στόχο του 2,2% του ΑΕΠ, που ανακοινώθηκε στις 26 Μαρτίου μετά τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων του προϋπολογισμού του 2007.

Η προβλεπόμενη βελτίωση του δημοσιονομικού ισοζυγίου το 2008 οφείλεται κυρίως στα έσοδα. Το 2008, τα συνολικά έσοδα από φόρους προβλέπεται ότι θα συνεχίσουν να αυξάνονται ταχύτερα από το ονομαστικό ΑΕΠ, αν και με σαφώς χαμηλότερο περιθώριο από το 2007. Πράγματι, η φορολογική ελαστικότητα αναμένεται να αρχίσει να κινείται πλησιέστερα στον ιστορικό μέσο όρο της μετά τα υψηλά επίπεδα των πρόσφατων ετών, αντικατοπτρίζοντας επίσης την υπόθεση ότι τα οριακά οφέλη από τη βελτίωση της φορολογικής διαχείρισης και συμμόρφωσης ενδέχεται να εισέλθουν σε φάση φθίνουσας πορείας. Το 2008, η ομαλοποίηση των καθαρών εσόδων από το ΦΠΑ μετά τη μείωση της μέγιστης περιόδου επιστροφής που εφαρμόστηκε το 2006 και 2007 θα επιδράσει επωφελώς στα φορολογικά έσοδα. Ωστόσο, η μείωση του κανονικού συντελεστή ΦΠΑ κατά μία εκατοστιαία μονάδα (σε 20% από 21%) από την 1η Ιουλίου 2008 θα επιδράσει πτωτικά στα φορολογικά έσοδα. Επιπλέον, ορισμένα άλλα κρατικά έσοδα προβλέπεται να αυξηθούν σε κάποιο βαθμό ως ποσοστό του ΑΕΠ λόγω αύξησης της εισροής κοινοτικών κονδυλίων, στο πλαίσιο της εφαρμογής του νέου εθνικού στρατηγικού πλαισίου αναφοράς¹³. Ο δείκτης των δαπανών ως ποσοστό του ΑΕΠ προβλέπεται να παραμείνει σταθερός. Ειδικότερα, οι δαπάνες για το προσωπικό αναμένεται να μειωθούν ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά περίπου 0,4 εκατοστιαίες μονάδες λόγω της συμπίεσης των μισθών και της μείωσης των απασχολούμενων στον κύριο δημόσιο τομέα. Οι δαπάνες για την πληρωμή τόκων θα μειωθούν από τις αρχές του 2008 λόγω μιας επιλεκτικής μείωσης στη δομή των επιτοκίων των κρατικών αποταμιευτικών ομολόγων. Η ανάθεση έργων παραχώρησης υδροηλεκτρικών φραγμάτων από την κυβέρνηση θα συμβάλει σε έκτακτη μείωση του ελλείμματος κατά περίπου 0,2% του ΑΕΠ.¹⁴

Με την υπόθεση ότι δεν θα μεταβληθούν οι σχετικές πολιτικές, οι εαρινές προβλέψεις του 2008 των υπηρεσιών της Επιτροπής προβλέπουν για το 2009 ένα δημοσιονομικό έλλειμμα της τάξης του 2,6% του ΑΕΠ με εικαζόμενη πραγματική αύξηση του ΑΕΠ 1,6%. Το επικαιροποιημένο πρόγραμμα σταθερότητας της Πορτογαλίας του Δεκεμβρίου 2007 θέτει τον στόχο για το δημοσιονομικό έλλειμμα για το 2009 στο 1,5% του ΑΕΠ με εικαζόμενη πραγματική αύξηση του ΑΕΠ 2,8%. Σύμφωνα με τις εαρινές οικονομικές προβλέψεις των υπηρεσιών της Επιτροπής, οι εξελίξεις στο δημοσιονομικό ισοζύγιο αναμένεται να επηρεαστούν κυρίως από τα μειωμένα φορολογικά έσοδα λόγω της μείωσης του κανονικού συντελεστή ΦΠΑ τον Ιούλιο 2008. Επιπλέον, σημαντικές μακροοικονομικές βάσεις για τα φορολογικά έσοδα όπως η κατανάλωση των νοικοκυριών και οι αμοιβές των υπαλλήλων προβλέπεται ότι θα παρουσιάσουν υστέρηση έναντι του ΑΕΠ, ενώ η εξέλιξη των φορολογικών εσόδων εικάζεται ότι, αντίθετα με τα προηγούμενα χρόνια, θα συμβαδίσει με τα σχετικές φορολογικές βάσεις. Συνεπώς, εικάζεται ότι η διεύρυνση των φορολογικών βάσεων που αναφέρεται στο τμήμα 2 έχει ουσιαστικά μόνιμο χαρακτήρα. Ωστόσο, αν μέρος των οφελών αυτών εμφανίσει εκ των υστέρων έναν πιο προσωρινό ή μη βιώσιμο χαρακτήρα ή επηρεαστεί από την οικονομική επιβράδυνση, τα δημοσιονομικά αποτελέσματα θα είναι χειρότερα. Η μη συνέχιση της έκτακτης ενέργειας που αναλήφθηκε το 2008 θα οδηγήσει σε περαιτέρω άνοδο του ονομαστικού ελλείμματος. Η τρέχουσα συγκυρία χρηματοοικονομικών και οικονομικών εξελίξεων που είναι περισσότερο αβέβαιη από το σύνηθες, δημιουργεί ορισμένους κινδύνους για τα δημόσια οικονομικά.

¹³ Παράλληλα, οι εισροές αυτές συνεπάγονται και πρόσθετες δαπάνες, μειώνοντας συνεπώς σημαντικά τη συνεισφορά των εσόδων αυτών στο γενικό δημοσιονομικό ισοζύγιο.

¹⁴ Καταγράφεται ως μείωση άλλων κεφαλαιακών δαπανών σύμφωνα με τους κανόνες ΕΣΟΛ95, μέρος όμως του προϊόντος της εν λόγω παραχώρησης χρησιμοποιείται για την καταβολή αποζημίωσης σε εταιρίες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ώστε να υπάρξει βαθμιαία μόνον επίδραση των τιμών παραγωγής στις τιμές καταναλωτή.

Σύμφωνα με τις εαρινές οικονομικές προβλέψεις του 2008 των υπηρεσιών της Επιτροπής, το διαρθρωτικό ισοζύγιο αναμένεται να βελτιωθεί κατά 0,25% του ΑΕΠ το 2008. Εφόσον δεν υπάρξει αλλαγή πολιτικών, για το 2009 προβλέπεται μια επιδείνωση κατά 0,25% του ΑΕΠ. Βάσει των ανωτέρω, απαιτείται να γίνει ένα ουσιαστικό βήμα προς την κατεύθυνση της δημοσιονομικής εξυγίανσης με την εκτέλεση του προϋπολογισμού του 2008 και την κατάρτιση ενός φιλόδοξου προϋπολογισμού για το 2009 για να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις συστάσεις του Συμβουλίου του άρθρου 104 παράγραφος 7 για περαιτέρω μειώσεις στο διαρθρωτικό ισοζύγιο κατά 0,5% τουλάχιστον του ΑΕΠ κατ' έτος, μετά τη διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος, προκειμένου να επιτευχθεί ισοσκελίση ή ακόμη και πλεόνασμα στο δημοσιονομικό ισοζύγιο σε μεσοπρόθεσμη βάση.

Οι στόχοι που θέτει το επικαιροποιημένο πρόγραμμα σταθερότητας της Πορτογαλίας του Δεκεμβρίου 2007 για το έλλειμμα είναι 0,4% του ΑΕΠ για το 2010 και 0,2% του ΑΕΠ για το 2011. Οι στόχοι αυτοί πρέπει να εξεταστούν σε αντιπαραβολή με τον υποτιθέμενο πραγματικό ρυθμό αύξησης του 3% του ΑΕΠ και για τα δύο χρόνια. Στη γνώμη που εξέδωσε για το επικαιροποιημένο πρόγραμμα, το Συμβούλιο έκρινε ότι «ο δημοσιονομικός προσανατολισμός του προγράμματος ενδέχεται να μην επαρκεί για την επίτευξη του ΜΔΣ μέχρι το 2010, όπως προβλέπεται στο πρόγραμμα. Μολονότι ο σχεδιαζόμενος ρυθμός εξυγίανσης για την επίτευξη του ΜΔΣ ανταποκρίνεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, η προσαρμογή μπορεί να απαιτήσει επιπρόσθετες προσπάθειες λόγω των προαναφερόμενων κινδύνων (...).»¹⁵

4. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΡΕΟΣ

Ο δείκτης του ακαθάριστου δημόσιου χρέους το 2005 υπερέβη την τιμή αναφοράς του 60% του ΑΕΠ φθάνοντας στο 63,6% του ΑΕΠ από 56,9% του ΑΕΠ το 2004.¹⁶ Το 2006, ο δείκτης χρέους αυξήθηκε ακόμη περισσότερο στο 64,7% του ΑΕΠ ενώ το 2007 έπεσε και πάλι στο 63,6% του ΑΕΠ. Η αύξηση του δείκτη δημόσιου χρέους που καταγράφηκε το 2006 ήταν αποτέλεσμα του υψηλού πρωτογενούς δημοσιονομικού ελλείμματος και, σε μικρότερο βαθμό, του γεγονότος ότι το τεκμαιρόμενο επιτόκιο του δημόσιου χρέους υπερέβαινε την ονομαστική αύξηση του ΑΕΠ (το γνωστό ως «φαινόμενο χιονοστιβάδας»). Το 2007, η μείωση του δείκτη χρέους οφειλόταν κυρίως στην προσαρμογή των αποθεμάτων-ροών με πτωτική επίδραση στο χρέος. Πρόσθετη βοήθεια στη μείωση του δείκτη χρέους, σε μικρότερο βαθμό, προσέφεραν η επιτάχυνση του ΑΕΠ και ένα οριακό πρωτογενές πλεόνασμα.

Από την πλευρά του δείκτη χρέους, ο οποίος μειώθηκε το 2007, η πορεία που ακολούθησε το δημόσιο χρέος ήταν συνεπής με τη σύσταση του Συμβουλίου του άρθρου 104 παράγραφος 7 της 20ής Σεπτεμβρίου 2005. Επιπλέον, το 2006 και 2007, οι χρηματοοικονομικές πράξεις στο σύνολό τους συνέβαλαν στην αρνητική προσαρμογή των αποθεμάτων-ροών και συνεπώς βοήθησαν στη μείωση του δείκτη δημόσιου χρέους: το 2006, το προϊόν των εσόδων από τις μεγάλες ιδιωτικοποιήσεις έπαιξε καίριο ρόλο στη μείωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων. Το 2007, η μείωση στις καταθέσεις και στο συνάλλαγμα ήταν καθοριστική στην περαιτέρω μείωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων και στην επακόλουθη προσαρμογή των αποθεμάτων-ροών με πτωτικές επιδράσεις στο χρέος. Αν εξαιρεθεί το προϊόν των καταθέσεων, του συναλλάγματος και των ιδιωτικοποιήσεων, η καθαρή απόκτηση

¹⁵ ΕΕ C 73 της 19.3.2008, σ. 6.

¹⁶ Οι διαφορές μεταξύ αυτών των επιπέδων χρέους και των επιπέδων που εκτιμήθηκαν κατά την έναρξη της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος αντικατοπτρίζουν κυρίως τις αναθεωρήσεις των στοιχείων για το ΑΕΠ που αναφέρονται στην υποσημείωση 11.

χρηματοοικονομικών στοιχείων παρέμεινε θετική το 2006 και 2007, συμβάλλοντας προσθετικά στο δείκτη χρέους.

Σύμφωνα με τις εαρινές οικονομικές προβλέψεις του 2008 των υπηρεσιών της Επιτροπής, ο δείκτης του δημόσιου χρέους αναμένεται να επανακάμψει οριακά σε επίπεδα πάνω από το 64% του ΑΕΠ το 2008 και το 2009 να φθάσει, με την υπόθεση της μη αλλαγής πολιτικών, στο 64,25% του ΑΕΠ. Οι εξελίξεις αυτές πρέπει να θεωρηθούν στο πλαίσιο μιας χαμηλής ονομαστικής αύξησης του ΑΕΠ και σχετικά υψηλών ακόμη δημοσιονομικών ελλειμμάτων αυτόν και τον επόμενο χρόνο. Το 2008, βάσει των σχεδίων που περιγράφονται στο επικαιροποιημένο πρόγραμμα σταθερότητας της Πορτογαλίας του Δεκεμβρίου 2007, ο δείκτης χρέους αναμένεται να αντικατοπτρίζει μια θετική προσαρμογή αποθεμάτων-ροών ίση με το 0,4% του ΑΕΠ.¹⁷ Η υπόθεση ότι οι εξαγορές χρεών πάνω από την ονομαστική τους αξία θα αυξηθούν σημαντικά στο εγγύς μέλλον λόγω των μεταβολών στην απόδοση των αποταμιευτικών ομολόγων που επήλθαν τον Ιανουάριο του 2008, πιέζει περαιτέρω στην κατεύθυνση της αναπροσαρμογής αποθεμάτων-ροών. Γενικότερα, η πορεία του δείκτη χρέους είναι συνεπής με τη σύσταση του Συμβουλίου δυνάμει του άρθρου 104 παράγραφος 7, υπό την έννοια ότι η εξέλιξή του αντικατοπτρίζει πρόοδο στη μείωση του ελλείμματος και ότι, μεταξύ 2006 και 2009, οι χρηματοοικονομικές πράξεις δεν επιδρούν εν γένει αυξητικά στο δείκτη χρέους.

5. ΑΛΛΑ ΘΕΜΑΤΑ

Βάσει του άρθρου 104 παράγραφος 7, το Συμβούλιο σύστησε στην Πορτογαλία να βελτιώσει το σύστημα συλλογής και επεξεργασίας στοιχείων του ευρύτερου Δημοσίου, λόγω προφανών ελλείψεων στην κατάρτιση αξιόπιστων στατιστικών για τα δημόσια οικονομικά.

Τα τελευταία χρόνια, υπήρξαν θεσμικές αλλαγές και άλλες τεχνικές βελτιώσεις στην κατάρτιση των πορτογαλικών δημοσιονομικών λογαριασμών. Σε αυτές περιλαμβάνεται η βελτιωμένη συνεργασία καθώς και ο σαφέστερος διαχωρισμός αρμοδιοτήτων μεταξύ της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, του Υπουργείου Οικονομικών και της κεντρικής τράπεζας, με αύξηση των πόρων, των καθηκόντων και των ευθυνών της στατιστικής υπηρεσίας. Χαρακτηριστικά, στις αρχές του 2006 υπογράφηκε συμφωνία μεταξύ των τριών αυτών κρατικών οργάνων, η οποία προβλέπει σχετική συνεργασία μεταξύ τους και τη δημιουργία δύο ομάδων εργασίας για την ανάλυση των δημοσιονομικών λογαριασμών πριν από κάθε κοινοποίηση δημοσιονομικών στοιχείων και την εξέταση μεθοδολογικών θεμάτων.¹⁸ Οι αλλαγές αυτές αναμένεται να συμβάλουν στην ποιότητα των δημοσιονομικών στατιστικών. Στην αξιοπιστία και εν γένει ποιότητα των ετήσιων λογαριασμών αναμένεται να συμβάλουν και η κατάρτιση και δημοσίευση τριμηνιαίων δημοσιονομικών λογαριασμών, καθώς θα εντοπίζονται νωρίτερα συναλλαγές που απαιτούν ειδική λογιστική επεξεργασία. Επίσης,

¹⁷ Αυτό φαίνεται ότι οφείλεται σε θετική διαφορά μεταξύ ελλειμμάτων σε δεδουλευμένη βάση και ελλειμμάτων σε ταμειακή βάση, όπως εμφανίζεται εμμέσως στο επικαιροποιημένο πρόγραμμα. Τα στοιχεία προσαρμογής αποθεμάτων-ροών προσαρμόστηκαν ώστε να αντικατοπτρίζουν την πρόσφατη κατάταξη από τις πορτογαλικές αρχές ορισμένων εισροών κεφαλαίων σε ορισμένα κρατικά νοσοκομεία ως μεταβιβάσεις κεφαλαίων αντί χρηματοδοτικές πράξεις.

¹⁸ 'Acordo de Cooperação Institucional no Domínio das Estatísticas das Administrações Públicas' (Συμφωνία θεσμικής συνεργασίας στον τομέα των στατιστικών της δημόσιας διοίκησης). Το αγγλικό κείμενο μπορεί να αναζητηθεί στην http://www.dgo.pt/FP/StatisticsAgreement_INE_BP_DGO.pdf. Βλ. επίσης 'Ενοποιημένος κατάλογος πηγών και μεθόδων [για στατιστικές ΔΥΕ]', στην: http://eps.eurostat.ec.europa.eu/pls/portal/docs/PAGE/PGP_DS_GFS/PGE_DS_GFS_11/EDPI_PT_2007_REV1.PDF.

φαίνεται ότι έχει υπάρξει μεγαλύτερη ενεργοποίηση και από την πλευρά των κρατικών υπηρεσιών, ώστε να υποβάλουν έγκαιρα τα στοιχεία τους ενώ, επιπλέον, τα στοιχεία για την εκτέλεση του προϋπολογισμού έχουν γίνει λεπτομερέστερα και υποβάλλονται γρηγορότερα. Ως αποτέλεσμα των ανωτέρω, τα στοιχεία των τελευταίων ετών φαίνεται ότι είναι περισσότερο αξιόπιστα απ' ό,τι στο παρελθόν. Γενικά, οι εξελίξεις αυτές δείχνουν συμμόρφωση με τη σύσταση του Συμβουλίου.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το γενικό δημοσιονομικό έλλειμμα μειώθηκε σημαντικά από 6,1% του ΑΕΠ το 2005 σε 3,9% του ΑΕΠ το 2006 και σε 2,6% του ΑΕΠ το 2007, δηλ. κάτω από την τιμή αναφοράς του 3% του ΑΕΠ. Τα μέτρα για τη μείωση του ελλείματος ήταν κατά βάση μόνιμου χαρακτήρα. Το διαρθρωτικό ισοζύγιο, δηλ. το κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, χωρίς έκτακτα και λοιπά προσωρινά μέτρα, βελτιώθηκε το 2006 κατά 2 περίπου εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ με περαιτέρω μείωση 1 εκατοστιαίας μονάδας του ΑΕΠ το 2007, δηλ. πολύ περισσότερο απ' ό,τι προέβλεπαν οι συστάσεις του Συμβουλίου (μείωση 1,5% του ΑΕΠ το 2006 και, τουλάχιστον, 0,75% του ΑΕΠ το 2007). Σύμφωνα με τις εαρινές οικονομικές προβλέψεις του 2008 των υπηρεσιών της Επιτροπής, το ονομαστικό έλλειμμα αναμένεται να μειωθεί σε 2,2% του ΑΕΠ το 2008 (συμπεριλαμβανομένων και έκτακτων ενεργειών που αντιστοιχούν σε μία μείωση περίπου 0,2% του ΑΕΠ, πράγμα που σημαίνει ότι και χωρίς αυτές το έλλειμμα θα είναι και πάλι κάτω του 3% του ΑΕΠ). Με την υπόθεση ότι δεν θα υπάρξει αλλαγή πολιτικής, το έλλειμμα προβλέπεται να αυξηθεί σε 2,6% του ΑΕΠ το 2009. Η εξέλιξη αυτή δείχνει ότι το έλλειμμα μειώθηκε κάτω του ορίου του 3% του ΑΕΠ με αξιόπιστο και βιώσιμο τρόπο.

Το ακαθάριστο δημόσιο χρέος μειώθηκε το 2007 σε 63,6% του ΑΕΠ από 64,7% του ΑΕΠ το 2006. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις του 2008 των υπηρεσιών της Επιτροπής, το χρέος αναμένεται να επανέλθει το 2008 σε επίπεδα ελαφρώς πάνω από το 64% του ΑΕΠ και στο 64,25% του ΑΕΠ το 2009, με την υπόθεση ότι δεν θα υπάρξει αλλαγή πολιτικής, σε ένα πλαίσιο χαμηλών ρυθμών αύξησης του ΑΕΠ και σχετικά υψηλών ακόμη δημοσιονομικών ελλειμμάτων.

Από μια γενική αξιολόγηση, συμπεραίνεται ότι η κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος στην Πορτογαλία διορθώθηκε. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή συστήνει στο Συμβούλιο να καταργήσει την απόφαση για την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος στην Πορτογαλία.

Πίνακας 2: Δημοσιονομικές εξελίξεις, 2005-2009

% του ΑΕΠ, εκτός αν προσδιορίζεται διαφορετικά	2005	2006	2007	2008		2009	
				COM	SP ⁽²⁾	COM ⁽³⁾	SP ⁽²⁾
Γενικό δημοσιονομικό ισοζύγιο	-6,1	-3,9	-2,6	-2,2	-2,4	-2,6	-1,5
- Συνολικά έσοδα	41,6	42,4	43,1	43,6	42,7	43,3	42,8
- Συνολικές δαπάνες	47,7	46,3	45,7	45,7	45,1	45,9	44,4
<i>Εκ των οποίων: - δαπάνες τόκων</i>	2,6	2,8	2,8	2,8	2,9	2,7	2,8
<i>- ακαθάριστες επενδύσεις</i>	2,9	2,3	2,4	2,4	2,2	2,4	2,3
<i>πάγιου κεφαλαίου</i>							
Πρωτογενές υπόλοιπο	-3,5	-1,1	0,2	0,6	0,5	0,1	1,3
Έκτακτα και προσωρινά μέτρα	-0,1	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0
Διαρθρωτικό υπόλοιπο⁽¹⁾	-5,2	-3,2	-2,2	-1,9	-1,6	-2,2	-1,0
Διαρθρωτικό πρωτογενές υπόλοιπο ⁽¹⁾	-2,6	-0,4	0,6	0,8	1,3	0,6	1,8
Ακαθάριστο δημόσιο χρέος⁽⁴⁾	63,6	64,7	63,6	64,1	64,1	64,3	62,5
Μεταβολή του δείκτη χρέους (a) = (b) + (c) + (d) (5)	5,3	1,1	-1,1	0,5	-0,3	0,2	-1,6
<i>Συνιστώσες:</i>							
<i>- πρωτογενές υπόλοιπο (b)</i>	3,5	1,1	-0,1	-0,6	-0,5	-0,1	-1,3
<i>- αποτέλεσμα "χιονοστιβάδας"</i> <i>(c)</i>	0,7	0,3	-0,2	0,4	-0,1	0,3	-0,4
<i>- προσαρμογή αποθεμάτων- ροών (d)</i>	1,1	-0,2	-0,8	0,7	0,4	0,0	0,0
<i>π.υ</i> <i>πραγματική αύξηση ΑΕΠ (%)</i>	0,9	1,3	1,9	1,7	2,2	1,6	2,8
<i>π.υ</i> <i>Κενό παραγωγής</i>	-1,7	-1,6	-1,1	-1,0	-1,8	-1,0	-1,1

⁽¹⁾ Κυκλίκως προσαρμοσμένο (πρωτογενές) υπόλοιπο χωρίς έκτακτα και προσωρινά μέτρα.

⁽²⁾ Κυκλίκως προσαρμοσμένο και διαρθρωτικό υπόλοιπο και κενά παραγωγής σύμφωνα με το πρόγραμμα, όπως υπολογίστηκαν από τις υπηρεσίες της Επιτροπής με βάση τα στοιχεία του προγράμματος.

⁽³⁾ Με την παραδοχή μη μεταβολής πολιτικής.

⁽⁴⁾ Η μεταβολή του ακαθάριστου δείκτη χρέους μπορεί να αναλυθεί ως εξής:

$$\frac{D_t}{Y_t} - \frac{D_{t-1}}{Y_{t-1}} = \frac{PD_t}{Y_t} + \left(\frac{D_{t-1}}{Y_{t-1}} * \frac{i_t - y_t}{1 + y_t} \right) + \frac{SF_t}{Y_t}$$

όπου t είναι ο χρόνος, D , PD , Y και SF είναι το δημόσιο χρέος, το πρωτογενές έλλειμμα, το ονομαστικό ΑΕΠ και η προσαρμογή αποθεμάτων-ροών, αντίστοιχα, και i και y αντιπροσωπεύουν το μέσο κόστος του χρέους και την ονομαστική αύξηση του ΑΕΠ. Ο όρος μέσα στις παρενθέσεις αντιπροσωπεύει το φαινόμενο της 'χιονοστιβάδας'.

⁽⁵⁾ Οι συνιστώσες δεν μπορούν να προστεθούν στο σύνολο λόγω στρογγυλοποίησης.

Πηγές: Εαρινές προβλέψεις των υπηρεσιών της Επιτροπής του 2008 (COM) και επικαιροποιημένο πρόγραμμα σταθερότητας Δεκεμβρίου 2007 (SP). Στις παρενθέσεις, η νέα επίσημη πρόβλεψη των πορτογαλικών αρχών της 26ης Μαρτίου 2008.

Σύσταση για

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την κατάργηση της απόφασης 2005/730/ΕΚ σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος στην Πορτογαλία

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 104 παράγραφος 12,

τη σύσταση της Επιτροπής

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Με την απόφαση 2005/730/ΕΚ¹⁹, έπειτα από σύσταση της Επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 104 παράγραφος 6 της συνθήκης, το Συμβούλιο αποφάσισε ότι υπήρχε κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος στην Πορτογαλία. Το Συμβούλιο έλαβε υπόψη του ότι το προβλεπόμενο γενικό δημοσιονομικό έλλειμμα για το 2005 ήταν 6,2% του ΑΕΠ, πάνω από την τιμή αναφοράς του 3% του ΑΕΠ που προβλέπει η συνθήκη, ενώ το ακαθάριστο δημόσιο χρέος αναμενόταν να φθάσει σε 66,5% του ΑΕΠ, πάνω από την τιμή αναφοράς του 60% που προβλέπει η συνθήκη.
- (2) Στις 20 Σεπτεμβρίου 2005, σύμφωνα με το άρθρο 104 παράγραφος 7 της συνθήκης και το άρθρο 3 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος²⁰, το Συμβούλιο απηύθυνε, και πάλι έπειτα από σύσταση της Επιτροπής, σύσταση προς την Πορτογαλία προκειμένου να θέσει τέρμα στην κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος το αργότερο έως το 2008. Η σύσταση δημοσιοποιήθηκε.
- (3) Βάσει του άρθρου 104 παράγραφος 12 της συνθήκης, η απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος καταργείται όταν, κατά τη γνώμη του Συμβουλίου, το υπερβολικό έλλειμμα στο συγκεκριμένο κράτος μέλος έχει διορθωθεί.

¹⁹ ΕΕ L 274 της 20.10.2005, σ. 91

²⁰ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 6. Κανονισμός όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1056/2005 (ΕΕ L 174 της 7.7.2005, σ. 5).

- (4) Σύμφωνα με το πρωτόκολλο για τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος που προσαρτάται στη συνθήκη, η Επιτροπή παρέχει τα στοιχεία για την εφαρμογή της διαδικασίας. Στο πλαίσιο της εφαρμογής του εν λόγω πρωτοκόλλου, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να κοινοποιούν στοιχεία για τα δημοσιονομικά ελλείμματα και το δημόσιο χρέος και άλλες συναφείς μεταβλητές δύο φορές το χρόνο, συγκεκριμένα πριν από την 1η Απριλίου και πριν από την 1η Οκτωβρίου, σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3605/93 του Συμβουλίου, της 22ας Νοεμβρίου 1993, για την εφαρμογή του πρωτοκόλλου σχετικά με τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος το οποίο προσαρτάται στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.²¹
- (5) Από τα στοιχεία που παρέσχε η Επιτροπή (Eurostat), σύμφωνα με το άρθρο 8ζ παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3605/93 μετά την κοινοποίηση στοιχείων από την Πορτογαλία πριν από την 1η Απριλίου 2008, και τις εαρινές προβλέψεις του 2008 των υπηρεσιών της Επιτροπής, εξάγονται τα ακόλουθα συμπεράσματα:
- το γενικό δημοσιονομικό έλλειμμα μειώθηκε από 6,1% του ΑΕΠ το 2005 σε 3,9% του ΑΕΠ το 2006 και σε 2,6% του ΑΕΠ το 2007, ποσοστό χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς του 3% του ΑΕΠ. Το ποσοστό αυτό αντιπαραβάλλεται με το στόχο του 3% του ΑΕΠ που τέθηκε στο επικαιροποιημένο πρόγραμμα σταθερότητας του Δεκεμβρίου 2007 της Πορτογαλίας,
 - στη βελτίωση του δημοσιονομικού ισοζυγίου συνέβαλαν τόσο η μείωση του λόγου των δημόσιων δαπανών προς το ΑΕΠ όσο και η αύξηση του λόγου των εσόδων προς το ΑΕΠ. Ο δείκτης δαπανών το 2006 μειώθηκε κατά 1,25 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ και σχεδόν κατά ½ ποσοστιαία μονάδα του ΑΕΠ το 2007. Παράλληλα, ο δείκτης των δημόσιων εσόδων αυξήθηκε το 2006 και 2007 κατά 0,75 περίπου εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ ετησίως. Η δημοσιονομική εξυγίανση στηρίχθηκε κυρίως σε διαρθρωτικά μέτρα, με οριακή μόνο συνεισφορά μιας έκτακτης πράξης σε ποσοστό 0,1% του ΑΕΠ το 2007. Η βελτίωση του διαρθρωτικού ισοζυγίου (δηλ. του κυκλικά προσαρμοσμένου υπολοίπου χωρίς τα έκτακτα και προσωρινά μέτρα) εκτιμάται σε 2 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ για το 2006 και σε 1 εκατοστιαία μονάδα του ΑΕΠ για το 2007, εξέλιξη που συμβαδίζει με τη σύσταση της Επιτροπής, δυνάμει του άρθρου 104 παράγραφος 7, για μείωση του διαρθρωτικού ισοζυγίου κατά 1,5% του ΑΕΠ το 2006 και κατά 0,75% τουλάχιστον του ΑΕΠ το 2007,
 - για το 2008, οι εαρινές προβλέψεις του 2008 των υπηρεσιών της Επιτροπής συγκλίνουν σε περαιτέρω μείωση του ελλείμματος σε 2,2% του ΑΕΠ, τροφοδοτούμενη κυρίως από ορισμένα πρόσθετα έσοδα, με τον προϋπολογισμό να επωφελείται και από μια έκτακτη πράξη με πτωτική επίδραση 0,2% του ΑΕΠ στο έλλειμμα. Η εξέλιξη αυτή συμβαδίζει γενικά με τον επίσημο στόχο του 2,4% του ΑΕΠ που τέθηκε για το έλλειμμα στο επικαιροποιημένο πρόγραμμα σταθερότητας της Πορτογαλίας του Δεκεμβρίου 2007 και τον αναθεωρημένο στόχο του 2,2% του ΑΕΠ που εξήγγειλαν οι πορτογαλικές αρχές στα τέλη Μαρτίου 2008. Για το 2009, σύμφωνα με τις

²¹ ΕΕ L 332 της 31.12.1993, σ. 7. Κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2103/2005 (ΕΕ L 337 της 22.12.2005, σ. 1).

εαρινές προβλέψεις, το δημοσιονομικό έλλειμμα προβλέπεται να ανέλθει σε 2,6% του ΑΕΠ, υπό την προϋπόθεση της μη αλλαγής πολιτικής. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι το έλλειμμα έπεσε κάτω από το όριο του 3% του ΑΕΠ με αξιόπιστο και βιώσιμο τρόπο. Το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να βελτιωθεί το 2008 κατά 0,25 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ και, με την υπόθεση ότι δεν θα μεταβληθεί η ακολουθούμενη πολιτική, να επιδεινωθεί κατά 0,25 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ το 2009. Οι προβλέψεις αυτές πρέπει να συνεκτιμηθούν με την ανάγκη επίτευξης του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου, ο οποίος για την Πορτογαλία αντιστοιχεί σε διαρθρωτικό έλλειμμα της τάξης του 0,5% του ΑΕΠ,

- το δημόσιο χρέος μειώθηκε από 64,7% του ΑΕΠ το 2006 σε 63,6% του ΑΕΠ το 2007. Η χαμηλή αύξηση του ΑΕΠ και τα σχετικά υψηλά ακόμη δημοσιονομικά ελλείμματα σύμφωνα με τις εαρινές οικονομικές προβλέψεις του 2008 των υπηρεσιών της Επιτροπής, αναμένεται να έχουν ως αποτέλεσμα για το 2009 ένα δημόσιο χρέος περίπου 64,25% του ΑΕΠ.

(6) Κατά την άποψη του Συμβουλίου, η κατάσταση στην Πορτογαλία όσον αφορά το υπερβολικό έλλειμμα έχει διορθωθεί και συνεπώς η απόφαση 2005/730/ΕΚ πρέπει να καταργηθεί.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Από τη συνολική αξιολόγηση συνάγεται ότι η κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος στην Πορτογαλία έχει διορθωθεί.

Άρθρο 2

Η απόφαση 2005/730/ΕΚ καταργείται.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Πορτογαλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες,

*Για το Συμβούλιο
Ο πρόεδρος*